

ja että todella ollaan kuritushuoneella saadaan tuntea kaikiä pikkuseikoista, rajoituksista ja kiusauksista. Niinpä kirjoitetaan ei saa kirjoittaa toisiin vankileireihin eikä vastaanottaa toisista vankileireistä tulleita eikä vankiloista vapautetuilta. Kirjaoikeudet vankilan lainakirjastoon on viety sillä perusteella, että vangeilla on omia kirjoja. Ikäänkuin eduskunta olisi omain kirjain saannilla riistännyt oikeuden lainata vankilan tarkoin sensuroituja kirjoja. Kullakin vangilla saa kopioita 3 teosta ja teoksiksi on laskettu m. m. pienet voimistelupöytäkirjat, vieraskielinen aapinen, jota kielen oppimisen avuksi luetaan sanakirjat, vaikka ne ovatkin pelkkiä apukirjoja, joita tarvitaan aina vieraita kieliä lukiessa, joten niitä ei voi koskaan läpi luettuina pois antaa, mikä onkin ehto uuden kirjan saamiseen, olkoon kyse omista eli vankilan kirjaston kirjoista.

Olemme varmat, että ei suurella yleisöllä eikä lainalaatijoillakaan ole mitään käsitystä toveriemme epäinhimillisistä oloista ja asunnoista. Kukaan edustaja ei ole käynyt tätä yöseiliä katsomassa. Eikä näytä heille tulleen mieleen, miten sopimaton paikka kuritushuone, jossa on ankara rikosvankilakomento, on valtiollisista syistä tuomituille tovereillemme. Eihän olisi ollut vaikeata järjestää nämä 32 henkeä jonkun siirtolaisten yhteyteen, jos hieman olisi ollut inhimillisyyttä ja olisi ajateltu, että pitkään tuomioiden kärsiminen näissä oloissa on ylivoimaista.

Hämeenlinnassa, kuritushuoneella, 20. 5. 21.

Kenelle ei vielä tule Toveritar tilatkoon sen heti!

tävät, että tämän tilanteen seuraukset ovat kapitalismille epäedulliset ja tuhoisat. Tämä juuri siksi, kun työväki on saanut aikaa ja on myös samalla pakotettu ajattelemaan!

"Kummitus kiusaa Eurooppaa — kommunistin kummitus", näin lausuu Marx noin seitsemänkymmentä vuotta sitten Kommunismissa manifestissa, sen kirjan alkulauseena.

Porvaristo on nyt jälleen kaikkialla peloissaan tämän aaveen johdosta, sillä se ei tiedä mitä sille tekisi. Aivan kun hukkuva tarttuu oljenkorpeen, tarttuu se kaikkiin keinoihin käsiin, vetäpä palvelukseensa kaikkien maiden reformistit ja tulkuttaa niiden suun kautta työväestölle, että alkää olko millännekin, sillä nyt vielä on saatavana niin ja niin hyviä laastarilappuja tämän yhteiskuntajärjestelmän paikkaamiseksi.

Mutta laastarilappujen tarjoukset eivät enää auta! Työväki alkaa olla niin siukasta, että se ei kuuntele porvariluokan makeita lupauksia, eikä usko enää vanhoihin johtajiinsa, jotka ovat menneet pottämään työväen asian.

Työväenluokan naiset ovat tähän asti olleet enimmäkseen hitaita järjestymään vallankumouksellisten riveihin, varsinkin tässä maassa — mutta näyttää siltä, että tämä aika pakottaa heidätkin ajattelemaan. Tämä pakotus kun alkaa vatsan kautta, niin on se varmasti tehokasta, nälkäruoska on hyvä opettaja. Tämän maan syntyneet naiset ovat näihin asti hyvin herkästi nenäänä nyrpistäneet työväenluokan touhuille ja iavilleit vallankumouksellisten toimintaa. Nyt kuitenkin voimme olla hyvässä uskossa siitä, että

Naisten asuntopäivät Helsingissä

I.

Porvaris- ja Sosialidemokraattiset naiset luoneet yhteisen rintaman Suomen työläisnaisia vastaan.

Työväen lehdet ovat jatkuvasti selostaneet työläisten nykyisiä kurjia asunto-oloja. Työläisperheiden täytyy asua puuvajoissa, kellareissa, rikkalaatikoissa; huonepahaaseen täytyy sullivanut 5—7 jopa 17 henkeä, kuten eräässä huoneessa Helsingissä Kallion alueella. Itsemurhiakin on tapahtunut asuntopulan seurauksena. Työttömyyden yhä lisääntyessä, kasvaa myöskin asuntoa vailla olevien lukumäärä.

Tämä asuntopula ei ole ollut heittänyt maininkeja muuhinkin yhteiskuntakerroksiin kuin työväen piireihin. Porvariston korviin on kaikunut uhkaavana enteestä tuo työläisten tyytymättömyys kauheisiin asunto-oloihin, jotka joka päivä yhä vaan kurjistuvat. Pikkuporvaristoon on nykyinen tilanne myöskin iskenyt kynensä. Senkin keuudessa jokainen eletty päivä vain lisää häntä. Vuokrien korkeat hinnat ahdistavat myös pikkuporvaristoa, henkisen työn tekijöitä ja tekee heidät tyytymättömiksi. Pikkuporvariston naiset tuntevat, että nyt ei ole elämä enää heille niin ruusuista kuin se oli ennen siihen "vanhaan hyvään aikaan". "Miehen saanti" ja "oman kodin" ajatukset ovat nykyisen elämän ristiallokoissa perin pahasti särkyneet. Pikkuporvariston naiset näkevät heitä ahdistettavan kaikilta suunnilta. Ken heistä elättää itseään omalla työllään, saa tuntea, että nykyiset palkkaolot ovat

tämän maan työläistyttäret "leipälinjoilla" jotain oppivat. Luettuamme tässä alolevan uutisen, selvenee meille paljon. Työttömään työläiseen helposti menee sosialismin aate.

CHICAGO, ILL, kesäk. 21 p. — "Äskettäin hämmästytti täkäläistä teatteriyleisöä noin kaksi tuntia kestävä työttömien kuorotytöjen rivi, joka kadulla odotteli yleisön teatterista lähtöä ja rukoi avustusta, koska heillä ei ole minkäänlaisia mahdollisuuksia elättää itseään, kun yleinen lämaan- nuutilla on saattanut heidät työttömiksi. Joitakin heistä on onnistunut saamaan piikapaikan, mutta suurimmalla osalla ei ole edessä kuin yksi tie, jota he — luonnollisista syistä — käyttävät vain viime tingassa, vasta silloin, kun fyysisen elämän ylläpito hinnalla millä tahansa on heidän ainoana pyrintönään, kun nälkäruoskan iskut ovat hävittäneet heistä naisen, äidin."

Nämäkin naiset pakosta joutuvat jotain ajattelemaan ja se vaikuttaa heissä hyvää!

Katselkaamme siis todellisuutta vasten kasvoja, syventykäämme ajattelemaan yhteiskunnallisia epäkohtia ja samalla myöskin niitä keinoja, miten voidaan päästä tästä umpikujusta, johon kapitalismi on mailman sotkenut. Syventykäämme tutkimaan Marxin oppeja, tutkikaamme sosialismia ja otta- kaamme esimerkiksi Venäjän vallankumouksen suurista kokemuksista. Sitä tietä — ja vain ainoastaan sitä tietä — löydämme pelastuksen, pääsemme pois kaaoksesta, johon olemme joutuneet.

Ajattelemaan jokainen työläisnainen!—H.

LIIKKEENHOITAJAN NURKKA

Toverittaren lukijoille ja asiamiehille

Elämän tarkoitus on muuttaa maailma—LUODA SE UUDESTAAN. Se on nyt tullut työläisten tehtäväksi. Toiset sitä eivät tee edestä. Se työ ei ole kirottua palkkatyötä. Se on vapaata luomistyötä. Siinä on oikea elämäntyyli. Siinä työssä raivataan korpea, kuokitetaan, kynnetään ja kylvetään sekä aikanaan korjataan sato kätemme töistä!

Muistakaamme, että nyt elämämme työn vaiuilla on parhaillaan kevät-kiireiden aika kaikissa maissa. Toimeen siis!

Älkäämme ristissäkään odotelko parempia säitä. Kullakin säällä on omat työnsä ja aina omat kiireensä.

Tuhma tuumii: "mitä tässä vielä osaa uurastamaan, pusketaan sitten kun tulee aika eloa korjata". Mutta jos toisetkin sen mukaan tekisivät, niin huonostipä kävisi elonkorjuussa.

Korjuuaika tulee kyllä aikanaan, mutta missä kunnossa silloin on vai- niomme?

Vaikka silloin itsemme näännyksiin ponnistaisimme, paljonko se aut- taisi, ellei kevätkiireistä ole jo huolta otettu.

Muistakaamme, että jokaisesta näistä kalliista päivistä on tili tehtävä silloin kuin korjuuaika niistä tulee julkitodistamaan.

Ja vielä muistakaamme toveruuden käsky:

Rakasta tovereitasi enemmän kuin itseäsi, ja työväen asiaa ylitse kaiken, enemmän kuin mitään, mikä sinulle kallista on!

Levittämällä TOVERITARTA ja TOVERIA tehoisasti teemme täällä varmasti parasta satoa tuottavan kylvön työväen luokkavainiolle. Siis innolla kaikki toimintaan!—Toveruudella,

TOVERITTAREN LEVITYSOSASTO, Box 99, Astoria, Oregon.

perin kurjat. Säätynsä ja sivistyksen- sä mukaiseen elämään varat eivät riitä. Avioliitossa elävät sivistyneistön naiset havaitsivat, että miehensä, vaikka hänellä on kuinkakin korkea opinarvo, eivät voi tyydyttää perheen rahatarpeita, vaan jät talous yhä velkaiseemmaksi ja vaikeammaksi yllä pi- tää. Jostain pitäisi apua saada. Mut- ta minne luoda katseensa?

Varsinaista työväestöä he tavallaan pelkäävät ja ajattelevat siitä varsin epämieluisella tavalla. Työväen val- lankumouksellisuutta he etupäässä pelkäävät. Mutta ovat alttiitakin kal- listamaan työväen puolelle, jos työ- väen taistelu on päättynyt voitolla. Päinvastaisessa tapauksessa he ovat äärimmäisen taantumuksen liittolaisia. Niin pikkuporvaristo teki meillä v. 1918.

Mutta nyt pikkuporvaristo ei voi enää olla taantumuksen kiinteä pal- velija. Se on vähitellen nostamassa itseään sen kahleista irti. Heikkoja sen ponnistelut ovat olleet vielä tä- hän asti, mutta selviä merkkejä on kuitenkin siitä, että se "vapaus" ja "itsenäisen" Suomen huomauksesta on vapautumassa vähitellen. Talou- dellinen häätä, kokemusten ankara koulu, on ollut parhaana opettajana. Taloudellisia vaikeuksiaan se ei kyke- ne yksin ratkaisemaan. Se tuntee taloudellisen ja valtiollisen heikkou- tensa, mutta liitolaisen kanssa pitää pikkuporvaristo itseensä voimakkaa- na.

Pikkuporvariston liittolaispyrkimy- siä antoivat mitä selvimmän kuvan äsken täällä Helsingissä pidetyt nais- ten asuntopäivät. Siellä toimivat yh- dessä pikkuporvariston naiset ja sos. dem. johtajaiset, Hilda Seppälä, Miina Sillanpää, Olga Tainio y. m. y. m. sekä heidän aatteelliset kannat- tajansa Olga Leinoiset y. m.

Pikkuporvariston naiset ovat niillä asuntopäivillä ilmaisseet syvän ilonsa liittolaisistaan sos. dem. naisista. Se varsin selvästi kuvastui kokouksen pu- heenjohtajan pitämässä lopettajaispu- heessa, jossa hän m. m. sanoi: että "ihania hetkiä on vietetty kokoukses- sa" —

Sos. dem. johtajaiset, Seppälä,

Sillanpää y. m. ovat tunteneet mitä suurinta iloa, saadessaan olla yhdessä sivistyneistön naisten kanssa, tekemä- sä yhteiskunnallista mullistustyötä. Yhteistoimintaan innostuneena ne ei- vät ole kammokuneet käyttämästä väärää nimiäkään edustamilleen jär- jestöille, saadakseen vakuutetuksi "si- vityyneistölle", että heidän takanaan on todellakin proletarijoukkoja.

Kokouksen hommaajien joukossa mainitaan nimittäin "Helsingin koti- taloustyöntekijäin liitto", jota edusti Miina Sillanpää. Meillä on ollut S. Talous- ja Ravintolatyöntekijäin liitto, mutta sekin liitto on yhtynyt Kauppa- ja Liikeapulaisien liittoon, joten sitä liittoa ei ole enää olemassa. "Helsin- gin Kotitaloustyöntekijäin yhdistys" on kylläkin olemassa. Sen jäseninä on M. Sillanpääkin. Mutta yhdistys ja liitto ovat vallan kaksi eri asiaa. Esittää itsensä olemattoman liiton e- dustajaksi on poliittisen petoksen har- joittamista, jonka tarkoituksena on ol- lut saada asiat johdetuksi — lähinnä koskien palvelijoita — harhaan. Myöskin on samaa sanottava Hilda Seppälän, Miina Sillanpään ja Olga Tainion perustamasta uudesta "Sos. dem. Naisten liitosta". Meillä tulee olemaan tilaisuus osottaa myöhemmin Suomen työläisnaisille, että tämänkin nimen takana ei ole kuin pieni luku harhaanjohtettuja työläisnaisia ja hei- dän edessään kulkevat nämä porva- riston uskolliset asiamiehet. Sosialis- tiselle naisten liitolle oli kylläkin lä- hetetty kokouskutsu, mutta ei liitto- toimikunta katsonut tarpeelliseksi lä- hettää edustajaa. Myöhemmin se on sitä päätöstään tarkistanut, mutta ei ollut enää tilaisuudessa saamaan ko- koukseen täysivaltaista edustajaa, vaan täytyi rajottaa toimintansa ai- noastaan persoonalliseen edustukseen. Tämä tulokoon sanotuksi kaiken vää- rinkäisyyksen välttämiseksi.

Sosialidemokraattisten naisten työ- kentely kokouksen vahvistamisessa, niiden pikkuporvarillisten naisten kanssa on tapahtunut mitä suloisim- missa sovussa ja ystävydydessä. Ko- koukselle jätetty alustusyhtö on siitä mitä parhaimpana todisteena.

Pikkuporvariston naisten pikkunä-